

سال ۱۳۹۹ چهارمین سال از اجرای قانون برنامه ششم توسعه کشور بود. قانون بودجه سال مذکور با توجه به سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی نظام، قانون برنامه ششم توسعه کشور و بخشنامه بودجه تهیه، تدوین و تصویب شد.

۱۱-۱- کلیات بودجه

طبق بند (الف) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۹۹، در این سال سهم شرکت ملی نفت ایران از محل صادرات نفت (نفت‌خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز)، ۱۴/۵ درصد تعیین شد. همچنین، به ترتیب سهم صندوق توسعه ملی و دولت (با احتساب سهم مناطق نفت‌خیز و کمتر توسعه‌یافته) از محل صادرات نفت معادل ۲۰/۰ و ۶۵/۵ درصد تعیین شد.

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ارقام مصوب منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی)^(۱) مبلغ ۵۷۱۰/۱ هزار میلیارد ریال بود.

طبق قانون بودجه سال ۱۳۹۹، درآمدهای مصوب شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت و پرداخت‌های هزینه‌ای مصوب به ترتیب ۲۸۸۸/۰ و ۴۳۶۰/۳ هزار میلیارد ریال بود. در نتیجه، تراز عملیاتی مصوب با ۱۴۷۲/۳ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد. همچنین، منابع

مصوب از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب ۱۰۷۴/۹ و ۸۷۹/۸ هزار میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای مصوب (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب) با ۱۲۷۷/۳ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد. طبق قانون، مقرر گردید که کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی (مازاد) که بخش عمده آن وصولی از محل فروش انواع اوراق مالی اسلامی و استفاده از صندوق توسعه ملی است، تامین مالی شود.

ترکیب منابع بودجه مصوب دولت در سال ۱۳۹۹ شامل ۵۰/۶ درصد از محل درآمدها، ۱۸/۸ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۳۰/۶ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی بود. ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت نیز در این سال شامل ۷۶/۴ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۱۵/۴ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۸/۲ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی بود.

ارقام عملکرد^(۲) بودجه عمومی دولت در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که منابع بودجه عمومی دولت به ترتیب ۴۷/۷ درصد از محل درآمدها، ۶/۹ درصد از محل واگذاری

۲- در این فصل هر جایی از متن، عبارت «مصوب» قید نشده باشد، منظور عملکرد دولت می‌باشد.

۱- در این فصل، بررسی منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (مصوب و عملکرد) بدون احتساب درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی می‌باشد.

فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۱۳/۲ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۹/۰ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی تحقق یافت.

دارایی‌های سرمایه‌ای و ۴۵/۴ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. ترکیب مصارف بودجه نیز معادل ۷۷/۸ درصد

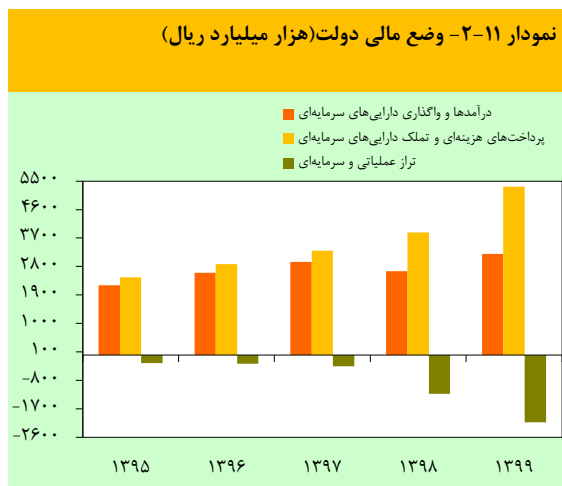
جدول ۱۱-۱- منابع و مصارف بودجه عمومی دولت

(هزار میلیارد ریال - درصد)

سهم از کل		درصد تغییر	عملکرد		سهم از کل		درصد تغییر	مصوب		
۱۳۹۹	۱۳۹۸		۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۸		۱۳۹۹	۱۳۹۸	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۶	۵۸۴۸/۱	۴۳۴۶/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۷/۳	۵۷۱۰/۱	۴۴۸۵/۸	منابع
۴۷/۷	۵۰/۰	۲۸/۵	۲۷۹۱/۶	۲۱۷۱/۸	۵۰/۶	۵۳/۳	۲۰/۸	۲۸۸۸/۰	۲۳۸۹/۸	درآمدها
۶/۹	۱۰/۹	-۱۵/۴	۴۰۲/۶	۴۷۵/۶	۱۸/۸	۳۵/۳	-۳۲/۲	۱۰۷۴/۹	۱۵۸۵/۲	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۴۵/۴	۳۹/۱	۵۶/۲	۲۶۵۳/۹	۱۶۹۸/۶	۳۰/۶	۱۱/۴	۲۴۲/۱	۱۷۴۷/۳	۵۱۰/۸	واگذاری دارایی‌های مالی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۶	۵۸۴۸/۱	۴۳۴۶/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۷/۳	۵۷۱۰/۱	۴۴۸۵/۸	مصارف
۷۷/۸	۷۷/۵	۳۵/۰	۴۵۴۷/۰	۳۳۶۷/۹	۷۶/۴	۷۸/۶	۲۳/۷	۴۳۶۰/۳	۳۵۲۳/۸	پرداخت‌های هزینه‌ای
۱۳/۲	۱۱/۷	۵۳/۰	۷۷۴/۷	۵۰۶/۳	۱۵/۴	۱۴/۹	۳۱/۶	۸۷۹/۸	۶۶۸/۶	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۹/۰	۱۰/۹	۱۱/۶	۵۲۶/۴	۴۷۱/۸	۸/۲	۶/۵	۶۰/۱	۴۷۰/۰	۲۹۳/۵	تملك دارایی‌های مالی

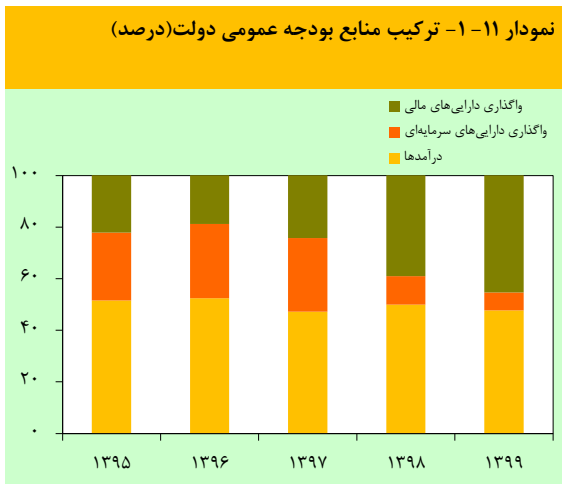
ماخذ: قوانین بودجه سنواری و وزارت امور اقتصادی و دارایی

۴/۳ درصد بیشتر تحقق یافت. بدین ترتیب، بر اساس عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۹۹، تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت حدود ۱۷۵۵/۴ هزار میلیارد ریال کسری داشت.

در سال ۱۳۹۹، دریافتی‌های دولت از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شامل منابع حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های نفتی، منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول و واگذاری طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مبلغ ۴۰۲/۶ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب ۶۲/۵ درصد عدم تحقق و در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۱۵/۴ درصد کاهش

در سال ۱۳۹۹، درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها به ۲۷۹۱/۶ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مصوب ۹۶/۷ درصد تحقق یافت. مبلغ مذکور در مقایسه با رقم سال ۱۳۹۸ به میزان ۲۸/۵ درصد افزایش داشت. از مجموع درآمدهای مذکور، مبلغ ۲۰۶۷/۸ هزار میلیارد ریال از محل درآمدهای مالیاتی و مبلغ ۷۲۳/۸ هزار میلیارد ریال از محل سایر درآمدهای دولت حاصل شد.

پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت در سال ۱۳۹۹ به ۴۵۴۷/۰ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۳۵/۰ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب معادل

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۹

مصوب ۱۱/۹ درصد عدم تحقق داشت. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۹ معادل ۳۷۲/۱ هزار میلیارد ریال کسری داشت.

داشت. در این سال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) مبلغ ۷۷۴/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن حدود ۵۳/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم

جدول ۱۱-۲- وضع مالی دولت

(هزار میلیارد ریال)

تغییر(درصد)	سال				
	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۷		
۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۷		
۲۸/۵	۱۸/۱	۲۷۹۱/۶	۲۱۷۱/۸	۱۸۳۸/۴	درآمدها
۲۸/۶	۲۷/۲	۲۰۶۷/۸	۱۶۰۸/۴	۱۲۶۴/۳	درآمدهای مالیاتی
۲۸/۵	-۱/۹	۷۲۳/۸	۵۶۳/۴	۵۷۴/۰	سایر درآمدها
۳۵/۰	۲۱/۳	۴۵۴۷/۰	۳۳۶۷/۹	۲۷۷۶/۲	پرداخت‌های هزینه‌ای(جاری)
۴۶/۸	۲۷/۵	-۱۷۵۵/۴	-۱۱۹۶/۰	-۹۳۷/۹	تراز عملیاتی
-۱۵/۴	-۵۷/۱	۴۰۲/۶	۴۷۵/۶	۱۱۰۹/۲	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۳/۰	-۳/۷	۷۷۴/۷	۵۰۶/۳	۵۲۵/۹	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای(پرداخت‌های عمرانی)
□	-۱۰۵/۳	-۳۷۲/۱	-۳۰/۷	۵۸۳/۲	خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۷۳/۴	۲۴۵/۹	-۲۱۲۷/۵	-۱۲۲۶/۷	-۳۵۴/۶	تراز عملیاتی و سرمایه‌ای

(۱۳۹۵=۱۰۰)

نسبت به تولید ناخالص داخلی

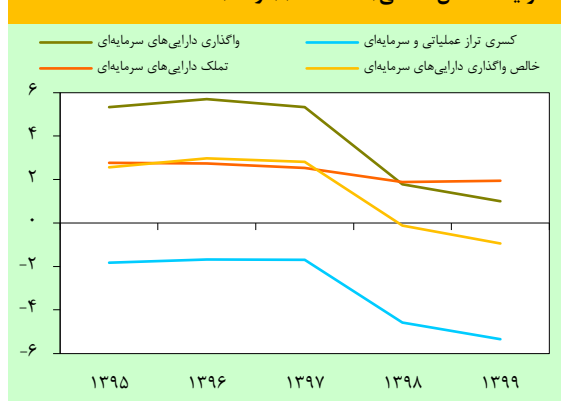
تغییر(واحد درصد)	درصد				
	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۷		
۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۷		
-۱/۲	-۰/۶	۷/۰	۸/۲	۸/۸	درآمدها
-۰/۹	۰/۰	۵/۲	۶/۱	۶/۰	درآمدهای مالیاتی
-۰/۳	-۰/۶	۱/۸	۲/۱	۲/۷	سایر درآمدها
-۱/۳	-۰/۵	۱۱/۴	۱۲/۷	۱۳/۳	پرداخت‌های هزینه‌ای(جاری)
۰/۱	۰/۰	-۴/۴	-۴/۵	-۴/۵	تراز عملیاتی
-۰/۸	-۳/۵	۱/۰	۱/۸	۵/۳	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۰/۰	-۰/۶	۱/۹	۱/۹	۲/۵	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای(پرداخت‌های عمرانی)
-۰/۸	-۲/۹	-۰/۹	-۰/۱	۲/۸	خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
-۰/۷	-۲/۹	-۵/۳	-۴/۶	-۱/۷	تراز عملیاتی و سرمایه‌ای

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

مواجه شد و کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای از این محل تامین مالی شد.

با توجه به عملکرد درآمدها، پرداخت‌های هزینه‌ای، واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) در سال ۱۳۹۹ با ۲۱۲۷/۵ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد که در مقایسه با رقم سال قبل از آن حدود ۷۳/۴ درصد افزایش داشت. در این سال کسری بودجه محقق شده در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۶۶/۶ درصد بیشتر بود. در سال مورد بررسی، واگذاری دارایی‌های مالی معادل ۲۶۵۳/۹ هزار میلیارد ریال و تملک دارایی‌های مالی معادل ۵۲۶/۴ هزار میلیارد ریال بود و در نتیجه، خالص واگذاری دارایی‌های مالی با ۲۱۲۷/۵ هزار میلیارد ریال مازاد

نمودار ۱۱-۳- نسبت برخی ارقام بودجه عمومی دولت به تولید ناخالص داخلی(۱۳۹۵=۱۰۰)(درصد)

۱۱-۲- درآمد‌ها و پرداخت‌های هزینه‌ای

۱۱-۲-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱ درآمد‌های دولت

۱۱-۲-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱ مالیات

افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه، ۲۶/۰ درصد مازاد تحقق داشت. وصولی مالیات بر درآمد در سال ۱۳۹۹ معادل ۳۶۸/۷ هزار میلیارد ریال شامل مالیات حقوق (۲/۳۳۸ هزار میلیارد ریال)، مشاغل (۴/۱۰۴ هزار میلیارد ریال)، مستغلات (۸/۲۱۱ هزار میلیارد ریال) و سایر (۳/۴ هزار میلیارد ریال) بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۲۶/۷ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۶/۲ درصد مازاد تحقق داشت. ۱۱/۵ درصد از درآمد‌های مالیاتی دولت در سال ۱۳۹۹، مالیات حقوق کارکنان بخش عمومی و خصوصی بود که نسبت به سال ۱۳۹۸ با ۵۵/۸ درصد افزایش همراه بود. همچنین در سال مورد بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقالات سرقفلی، حق تمبر و اوراق بهادار و سایر ۴/۲۳۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۳۹۸ معادل ۳/۱۷۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۵/۱۷۶ درصد مازاد تحقق داشت.

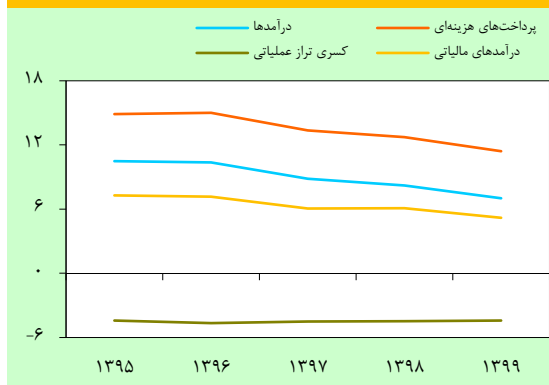
در میان اجزای مالیات‌های غیر مستقیم، وصولی مالیات بر واردات مبلغ ۷/۱۷۹ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۱۱/۵ درصد کاهش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۴/۲۷ درصد عدم تحقق داشت.

عملکرد مالیات بر کالاها و خدمات در سال ۱۳۹۹ معادل ۱/۷۲۵ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۳۹۸ معادل ۴/۲۲ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۶/۷۸ درصد تحقق یافت. ردیف درآمدی مالیات بر ارزش افزوده با رشد ۹/۳۳ درصدی، دلیل عمده رشد مالیات بر کالا و خدمات در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن بود^(۱).

۱- نرخ مالیات بر ارزش افزوده کالاها و خدمات عمومی از سال ۱۳۹۵ معادل ۹/۰ درصد می‌باشد که این نرخ برای سال ۱۳۹۹ نیز تمدید شد (شامل ۶ درصد مالیات و ۳ درصد عوارض).

در سال ۱۳۹۹، درآمد‌های مالیاتی دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم معادل ۸/۲۰۶۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۶/۲۸ درصد افزایش داشت. درآمد‌های مذکور در سال ۱۳۹۹ در مقایسه با رقم مصوب بودجه معادل ۱/۱۰ درصد تحقق یافت. از مجموع درآمد‌های مالیاتی، ۱/۱۱۶۳ هزار میلیارد ریال از محل مالیات‌های مستقیم و ۸/۹۰۴ هزار میلیارد ریال از محل مالیات‌های غیر مستقیم وصول شد که در مقایسه با ارقام سال ۱۳۹۸ به ترتیب ۰/۴۳ و ۸/۱۳ درصد افزایش یافت. سهم مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم از کل درآمد‌های مالیاتی دولت در سال ۱۳۹۹ به ترتیب معادل ۴۳/۸ و ۵۶/۲ درصد بود.

نمودار ۱۱-۴- نسبت برخی ارقام بودجه عمومی دولت به تولید ناخالص داخلی (۱۳۹۵=۱۰۰)(درصد)

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیات‌های مستقیم، وصولی مالیات اشخاص حقوقی (شامل اشخاص حقوقی دولتی و غیر دولتی) معادل ۰/۵۶۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۳۹۸ به میزان ۸/۲۷ درصد

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۹

واحد درصد افزایش در سال ۱۳۹۸ به ۳۷/۰ درصد و در سال ۱۳۹۹، با ۱/۷ واحد درصد کاهش به ۳۵/۴ درصد رسید. همچنین، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی از ۶/۱ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۵/۲ درصد در سال ۱۳۹۹ کاهش یافت.

در این سال سرفصل‌های «مالیات بر ارزش افزوده» و «مالیات بر اشخاص حقوقی غیر دولتی» به ترتیب بالاترین سهم (۲۵/۴ و ۲۲/۲ درصد) از کل درآمدهای مالیاتی دولت را به خود اختصاص دادند. سهم درآمدهای مالیاتی از کل منابع بودجه عمومی دولت از ۳۲/۴ درصد در سال ۱۳۹۷ با ۴/۶

کادر شماره ۱- معافیت مالیاتی در سال ۱۳۹۹

طبق جزء ۲ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، سقف معافیت مالیاتی درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق موضوع ماده ۸۴ قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۳۹۹، مبلغ ۳۶۰ میلیون ریال در سال تعیین شد.

۱۱-۲-۱- سایر درآمدها

در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات به ۱۱۰/۲ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۸ معادل ۲۵/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۸۵/۷ درصد تحقق یافت. درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات در سال ۱۳۹۹ به ۵۷/۰ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل با ۲۲/۱ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه با ۳۵/۹ درصد عدم تحقق مواجه شد. درآمدهای متفرقه به ۱۸۶/۴ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به سال قبل ۲/۱ درصد کاهش یافت و نسبت به رقم مصوب بودجه از تحقق ۸۷/۵ درصدی برخوردار شد.

در سال ۱۳۹۹، سایر درآمدهای دولت شامل درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه مبلغ ۷۲۳/۸ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۲۸/۵ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۱۴/۱ درصد عدم تحقق داشت. بررسی اجزای سرفصل سایر درآمدها نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به ۳۷۰/۲ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۵۵/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۱۰/۲ درصد عدم تحقق داشت.

جدول ۱۱-۳- منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)

(هزار میلیارد ریال)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۷		
۴۷/۷	۵۰/۰	۲۸/۵	۱۸/۱	۲۷۹۱/۶	۲۱۷۱/۸	۱۸۳۸/۴	درآمدها
۳۵/۴	۳۷/۰	۲۸/۶	۲۷/۲	۲۰۶۷/۸	۱۶۰۸/۴	۱۲۶۴/۳	درآمدهای مالیاتی
۱۲/۴	۱۳/۰	۲۸/۵	-۱/۹	۷۲۳/۸	۵۶۳/۴	۵۷۴/۰	سایر درآمدها
۶/۹	۱۰/۹	-۱۵/۴	-۵۷/۱	۴۰۲/۶	۴۷۵/۶	۱۱۰۹/۲	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۴۵/۴	۳۹/۱	۵۶/۲	۷۸/۷	۲۶۵۳/۹	۱۶۹۸/۶	۹۵۰/۷	واگذاری دارایی‌های مالی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۶	۱۱/۵	۵۸۴۸/۱	۴۳۴۶/۰	۳۸۹۸/۲	جمع کل منابع

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

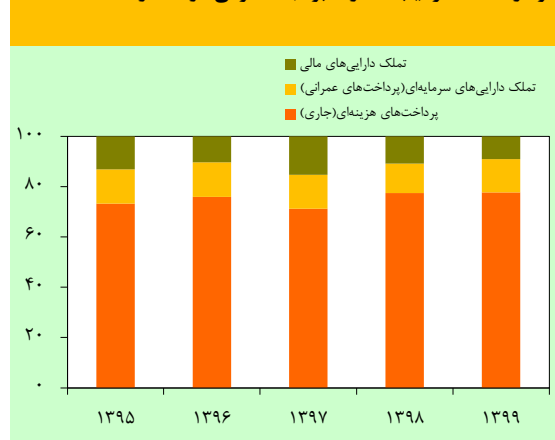
کادر شماره ۲- منابع و مصارف قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۳۹۹ (تبصره ۱۴)

در اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵، به دولت اجازه داده شد که در سال ۱۳۹۹ منابع مالی حاصل از اصلاح قیمت کالاها و خدمات موضوع قانون مذکور تا مبلغ ۱۵۲۰/۳ هزار میلیارد ریال و ردیف‌های یارانه‌ای این قانون را با استفاده از انواع روش‌های پرداخت نقدی و غیر نقدی در میان خانوارهای هدف و نیازمند، توزیع و همچنین برای آرایه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید اقدام نماید. طبق جدول ارائه شده در تبصره ۱۴ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۹، دولت موظف است در سال ۱۳۹۹ منبع یارانه‌ها را به شرح زیر هزینه نماید: ۴۲۸/۰ هزار میلیارد ریال جهت پرداخت یارانه نقدی و غیر نقدی خانوارها، ۱۵۵/۵ هزار میلیارد ریال جهت کاهش فقر مطلق خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، ۵۲/۰ هزار میلیارد ریال بابت ماده ۴۶ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، ۵۵/۳ هزار میلیارد ریال برای اجرای سایر اهداف مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، بخشی از قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و ...، ۱۲۱/۰ هزار میلیارد ریال یارانه نان و خرید تضمینی گندم و ۴/۰ هزار میلیارد ریال بابت تغذیه و امور رفاهی دانشجویان، ۱۰۲/۰ هزار میلیارد ریال برای تولید و اشتغال و ...، ۲۹۲/۵ هزار میلیارد ریال برای سایر مصارف هدفمندی و ۳۱۰/۰ هزار میلیارد ریال برای اجرای طرح حمایت معیشتی خانوارها حسب آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

با رقم بودجه ۴/۳ درصد مازاد تحقق داشت. سهم پرداخت‌های هزینه‌ای از مجموع مصارف دولت در سال ۱۳۹۹ معادل ۷۷/۸ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال ۱۳۹۸ (سهم ۷۷/۵ درصدی) به میزان ۰/۳ واحد درصد افزایش یافت.

از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال مورد بررسی، ۴۳۸۴/۵ هزار میلیارد ریال (۹۶/۴ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای ملی شامل پرداخت‌های ردیف‌های اعتبارات هزینه - ملی - مستقر در مرکز و استان‌ها، اعتبارات ابلاغی (ردیف‌ها و تبصره‌ها)، درآمد - هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی، پرداخت یارانه کالاهای اساسی، حقوق کارکنان، پرداخت اعتبار صندوق‌های بازنشستگی کشوری و تامین اجتماعی لشکری و سایر موارد و ۱۶۲/۵ هزار میلیارد ریال (۳/۶ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای استانی بود.

نمودار ۱۱-۵- ترکیب مصارف بودجه عمومی دولت (درصد)

۱۱-۲-۲- پرداخت‌های هزینه‌ای

در سال ۱۳۹۹، پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت معادل ۴۵۴۷/۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۳۵/۰ درصد رشد و با توجه به چسبندگی هزینه‌های جاری و الزامات دولت به پرداخت آن، در مقایسه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۹

از ردیف واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای از محل منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول و واگذاری طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بود. رقم عملکرد واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۹ نسبت به رقم مصوب بودجه ۶۲/۵ درصد عدم تحقق داشت که عمدتاً ناشی از عدم تحقق ۳۲/۰ درصدی ردیف فروش نفت و فرآورده‌های نفتی بود. رقم عملکرد منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن به میزان ۱۷/۸ درصد کاهش یافت.

۱۱-۲-۳- تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

(پرداخت‌های عمرانی)

در سال ۱۳۹۹، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) به میزان ۷۷۴/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۵۳/۰ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب ۱۱/۹ درصد عدم تحقق داشت. از مجموع پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۷۳۸/۵ هزار میلیارد ریال (۹۵/۳ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و ۳۶/۲ هزار میلیارد ریال (۴/۷ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی بود. معادل ۵۴/۴ درصد از کل پرداخت‌های عمرانی در سال ۱۳۹۹ از طریق واگذاری اوراق مالی اسلامی شامل اسناد خزانه اسلامی بود.

در سال مورد بررسی، با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که به ترتیب معادل ۴۰۲/۶ و ۷۷۴/۷ هزار میلیارد ریال بود، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مبلغ ۳۷۲/۱ هزار میلیارد ریال کسری داشت. کسری مذکور در مقایسه با مازاد پیش‌بینی شده در ارقام مصوب برای ردیف مذکور (۱۹۵/۱ هزار میلیارد ریال) عمدتاً ناشی از عدم تحقق ۶۲/۵ درصدی ردیف واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای بود. همچنین، افزایش قابل توجه کسری ردیف

بر اساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی، مجموع یارانه پرداختی کالاهای اساسی^(۱) در سال ۱۳۹۹ با ۹۶/۷ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۰/۸ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مورد بررسی، نسبت یارانه پرداختی دولت در چارچوب سرفصل مذکور به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری حدود صفر درصد بود که در مقایسه با نسبت مشابه سال قبل از آن، معادل ۰/۱ واحد درصد کاهش داشت.

۱۱-۲-۳- تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۹۹، عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای به ترتیب معادل ۲۷۹۱/۶ و ۴۵۴۷/۰ هزار میلیارد ریال بود. به این ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی ۱۷۵۵/۴ هزار میلیارد ریال کسری داشت که نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال ۱۳۹۸ معادل ۴۶/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. رقم کسری تراز عملیاتی محقق شده نسبت به رقم پیش‌بینی شده در بودجه مصوب ۱۹/۲ درصد بیشتر بود.

۱۱-۳- واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۱۱-۳-۱- واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

در سال ۱۳۹۹، مبلغ ۴۰۲/۶ هزار میلیارد ریال از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به خزانه واریز شد که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۱۵/۴ درصد کاهش داشت. از کل رقم مذکور، معادل ۹۶/۲ درصد (۳۸۷/۱ هزار میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های آن می‌باشد که عمدتاً ناشی از سهم ۵۶/۱ درصدی ردیف تسویه بدهی ارزی دولت با بانک مرکزی (مصوبه ۳۱/۱ ستاد مقابله با تحریم) می‌باشد. همچنین، معادل ۳/۸ درصد (۱۵/۴ هزار میلیارد ریال)

۱- شامل یارانه انواع کالاها و خدمات بوده و یارانه انرژی پرداختی به صورت نقدی به خانوارها را شامل نمی‌شود.

فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۹۸ عمدتاً به دلیل افزایش ۵۳/۰ درصدی ردیف تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ بود.

جدول ۱۱-۴- مصارف بودجه عمومی دولت (هزار میلیارد ریال)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	
۷۷/۸	۷۷/۵	۳۵/۰	۲۱/۳	۴۵۴۷/۰	۳۳۶۷/۹	۲۷۷۶/۲	پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)
۱۳/۲	۱۱/۷	۵۳/۰	-۳/۷	۷۷۴/۷	۵۰۶/۳	۵۲۵/۹	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)
۹/۰	۱۰/۹	۱۱/۶	-۲۰/۸	۵۲۶/۴	۴۷۱/۸	۵۹۶/۱	تملك دارایی‌های مالی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۶	۱۱/۵	۵۸۴۸/۱	۴۳۴۶/۰	۳۸۹۸/۲	جمع کل مصارف

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

ریال داشت. همچنین طبق ارقام مصوب بودجه سال ۱۳۹۹، مبلغ ۱۱۵/۹ هزار میلیارد ریال وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی پیش‌بینی شده بود که این ردیف عملکرد ۳۲۲/۴ هزار میلیارد ریالی را ثبت کرد. وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی در مقایسه با رقم سال ۱۳۹۸ حدود ۵۰۲/۸ درصد افزایش و حدود ۱۷۸/۲ درصد مازاد تحقق داشت. در سال مورد بررسی، ۱۰۰/۰ درصد از مجموع واگذاری دارایی‌های مالی از محل منابع داخلی صورت گرفت.

۱۱-۴-۲- تملک دارایی‌های مالی

در سال ۱۳۹۹، تملک دارایی‌های مالی مبلغ ۵۲۶/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن حدود ۱۱/۶ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۱۲/۰ درصد مازاد تحقق داشت.

۱۱-۴-۳- خالص واگذاری دارایی‌های مالی

با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های مالی به ترتیب به میزان ۲۶۵۳/۹ و ۵۲۶/۴ هزار میلیارد ریال، خالص واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۳۹۹ مبلغ ۲۱۲۷/۵ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۳۹۸ به میزان ۷۳/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۶۶/۶ درصد بیشتر تحقق یافت. رقم مزبور برای تامین کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده شد.

۱۱-۳-۳- تراز عملیاتی و سرمایه‌ای بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۹۹، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) با ۲۱۲۷/۵ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد که نسبت به رقم مصوب بودجه معادل ۶۶/۶ درصد بیشتر تحقق یافت و در مقایسه با رقم کسری سال ۱۳۹۸ حدود ۷۳/۴ درصد افزایش داشت. کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. در این سال، نسبت کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای دولت به تولید ناخالص داخلی با ۰/۷ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۵/۳ درصد رسید.

۱۱-۴-۴- واگذاری و تملک دارایی‌های مالی

۱۱-۴-۱- واگذاری دارایی‌های مالی

در سال ۱۳۹۹، واگذاری دارایی‌های مالی شامل استفاده از منابع خارجی و داخلی مبلغ ۲۶۵۳/۹ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن حدود ۵۶/۲ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۵۱/۹ درصد مازاد تحقق داشت. مازاد تحقق مذکور عمدتاً ناشی از مازاد ۱۱۷/۵ درصدی منابع حاصل از فروش انواع اوراق مالی اسلامی (با سهم ۷۲/۱ درصدی) بود. همچنین، ردیف منابع حاصل از استفاده از صندوق توسعه ملی با سهم ۱۳/۳ درصدی و تحقق ۴۹/۱ درصدی نسبت به ارقام مصوب بودجه، عملکردی معادل ۳۵۴/۱ هزار میلیارد